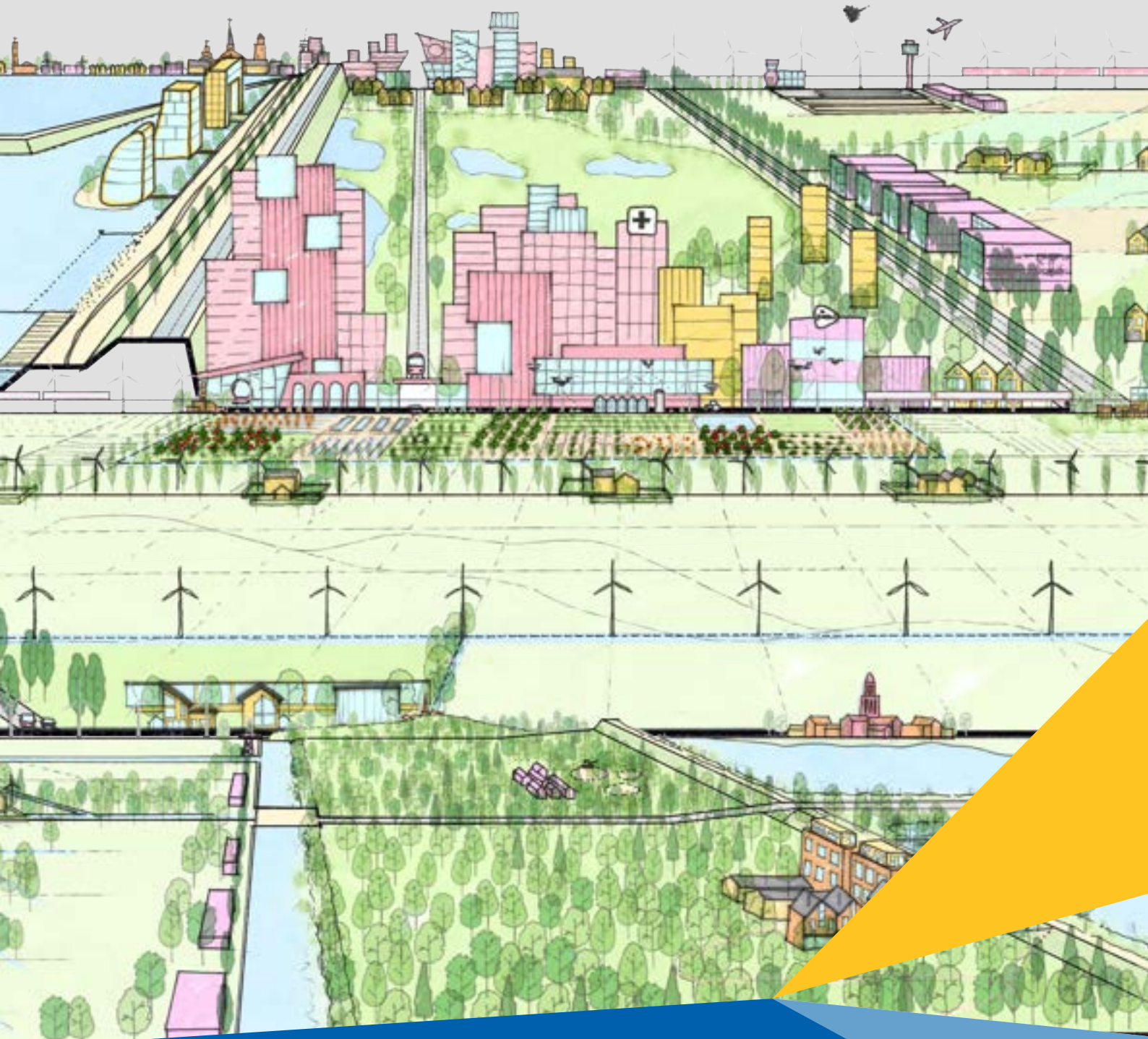

PROVINCIE FLEVOLAND

PARTICIPATIEVERSLAG TOEKOMSTPUZZEL FLEVOLAND

September-Oktober 2025

Inhoud

1. Introductie	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Leeswijzer	5
2. Opzet van de Digitale Participatie	6
2.1. Doel	6
2.2. Vorm	6
3. Respondenten	8
3.1. Totaal aantal respondenten	8
3.2. Samenstelling van de respondenten	8
3.2.1. Gemeentelijke spreiding van respondenten	8
3.2.2. Geslacht van respondenten	9
3.2.3. Leeftijdsverdeling van respondenten	9
3.2.4. Betrokkenheid van respondenten in Flevoland	9
4. De drie Perspectieven	10
4.1. Hub van Nederland	12
4.2. Verbonden Regio's	12
4.3. Robuust Lokaal	13
5. Conclusies	14
5.1. Robuust lokaal meest gekozen	16
5.2. Hub van Nederland weinig populair	16
5.3. Beperkte ruimte voor distributie en defensie	17
6. Resultaten per Thema	19
6.1. Water en Kust	20
6.2. Steden	22
6.3. Landbouw	24
6.4. Platteland	26
6.5. Natuur en Recreatie	29
7. Evaluatie	30
7.1. Digitale participatie	30
7.2. Aanbevelingen	31
Colofon	32

1. Introductie

Dit participatieverslag hoort bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie van Flevoland (Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de Toekomst).

1.1. Aanleiding

In de eerste participatieronde (nov '24 - maart '25) is bewust gekozen voor fysieke bijeenkomsten om met mensen het inhoudelijke gesprek te kunnen voeren over een toch wel breed en strategisch onderwerp dat nog in de beginfase stond. De opkomst van de bijeenkomsten was niet hoog, maar de verkregen input was kwalitatief goed bruikbaar. De participatieverslagen van de eerste participatieronde zijn terug te lezen op :

[Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid \(RND\) 25 juni 2025 15:30:00, Provincie Flevoland.](#)

Om een grotere en bredere doelgroep te bereiken, is nu voor deze tweede participatieronde gekozen voor een digitaal participatietraject. Deelnemers kregen keuzeopties voorgelegd waaruit ze konden kiezen. Digitale participatie is een laagdrempelige manier voor participatie, vraagt weinig tijd van de deelnemers en is voor veel mensen toegankelijk.

De keuze voor digitale participatie sluit goed aan op het vastgestelde participatieplan ([Provinciale Staten 24 april 2024 15:30:00, Provincie Flevoland](#)) voor de omgevingsvisie. In dit plan is digitale participatie opgenomen als een zelfstandige participatielij, waarin wordt gesteld dat “via online participatie een bredere en grotere doelgroep op

een laagdrempelige manier de mogelijkheid krijgt om met ons mee te denken over de toekomst van Flevoland.” (Participatieplan Omgevingsvisie, 2024, p 6,). Daarnaast beschrijft het plan ook de fasering van het participatieproces. Voor de huidige fase is benoemd dat “een optie in deze fase is om via online participatie een aantal keuzes ook aan een brede groep inwoners voor te leggen.” (Participatieplan Omgevingsvisie, 2024, p 8,). Deze werkwijze is in deze fase toegepast, met als doel om een inclusievere en representatievere groep van de samenleving te betrekken bij de verdere ontwikkeling van de omgevingsvisie.

1.2. Leeswijzer

Dit verslag bevat de resultaten van het digitale participatietraject. Het begint in hoofdstuk twee met een toelichting op de opzet van de digitale participatie. In hoofdstuk drie wordt de samenstelling van de respondenten beschreven. Hoofdstuk vier bevat een beknopte samenvatting van de drie perspectieven om context te bieden aan de antwoorden van respondenten. De algemene conclusies zijn te vinden in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 bevat de resultaten en conclusies per thema. Het laatste hoofdstuk bevat een beknopte evaluatie..

2. Opzet van de Digitale Participatie

2.1. Doel

In de derde fase van het traject is een drietal toekomstperspectieven beschreven voor de toekomstige ontwikkeling van Flevoland. Dit zijn dezelfde perspectieven waar Provinciale Staten in de werksessie op 25 juni 2025 mee hebben gepuzzeld. Het hoofddoel van de digitale participatie was om reflectie te krijgen op deze drie perspectieven. Iedereen in Flevoland mocht meedoen; inwoners, ondernemers, organisaties, maar ook mensen werkzaam in Flevoland en bezoekers aan Flevoland. Deze input wordt, samen met de input verkregen uit eerdere participatietrajecten, verwerkt in de nieuwe omgevingsvisie: 'Flevoland, blik op de toekomst'.

2.2. Vorm

Voor het digitale participatietraject is een interactieve website ontwikkeld waarop deelnemers hun eigen ideale Flevoland voor het jaar 2050 konden samenstellen, genaamd 'Toekomstpuzzel Flevoland'. Aan de hand van vijf overkoepelende thema's kregen deelnemers de mogelijkheid om per onderwerp te kiezen uit één van de drie toekomstperspectieven. De vijf overkoepelende thema's waren: Water en Kust, Steden, Landbouw, Platteland en Natuur en Recreatie. Door op alle vijf de thema's een perspectief te kiezen, konden deelnemers een persoonlijk toekomstbeeld 'bij elkaar puzzelen'. Hieronder is in afbeelding 1 een schermafbeelding te zien van de website.

Vervolgens konden zij hun keuzes toelichten door aan te geven waarom zij voor bepaalde perspectieven hadden gekozen. Daarnaast is gevraagd om enkele algemene achtergrondgegevens, zoals geslacht, leeftijd en woonplaats. Dit is gedaan zodat geanalyseerd kon worden of bepaalde doelgroepen specifieke voorkeuren hebben.

De website was live van 1 september tot 6 oktober 2025. Om de website onder de aandacht te brengen, zijn een sociale mediacampagne, advertentiebanner op de website van Omroep Flevoland, twee korte video's op Omroep Flevoland TV, een persbericht

en een weekbericht (digitale nieuwsbrief van de provincie) uitgezet. Daarnaast is een grote groep aan mensen via mail benaderd om deel te nemen. Ook de deelnemers aan de eerdere bijeenkomsten zijn opnieuw gevraagd met ons mee te denken.

Afbeelding 1: website 'Toekomstpuzzel Flevoland'

3. Respondenten

In deze fase van het participatietraject is ingezet op een brede doelgroep. De doelgroep bestaat uit onder meer inwoners, studenten, ouderen, ondernemers en vrijwilligers en maatschappelijke organisaties.

3.1. Totaal aantal respondenten

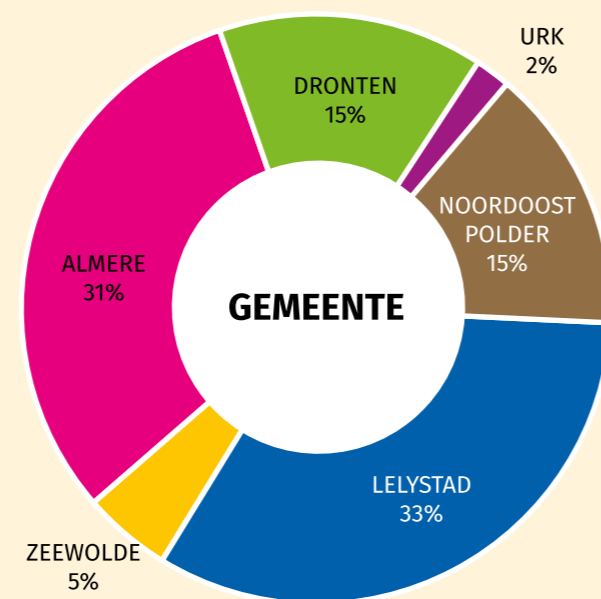
In totaal hebben 105 respondenten de Toekomstpuzzel ingevuld en opgestuurd. Dit aantal is lager dan het aantal benodigde respondenten om representatieve conclusies te trekken. Hoewel de digitale participatie waardevolle inzichten heeft opgeleverd, zijn deze niet geschikt om te generaliseren naar de provincie als geheel. De resultaten geven een indicatie van hoe bepaalde groepen denken over de toekomst van Flevoland, maar zijn wellicht geen breed gedragen standpunten.

3.2. Samenstelling van de respondenten

Bij het invullen van de Toekomstpuzzel zijn de deelnemers ook gevraagd een aantal achtergrondgegevens in te vullen. Deze informatie biedt inzicht in de diversiteit van de deelnemers en maakt het mogelijk om eventuele patronen in de gemaakte keuzes te analyseren. De samenstelling van de respondenten op basis van deze achtergrondgegevens is hieronder toegelicht.

3.2.1. Gemeentelijke spreiding van respondenten

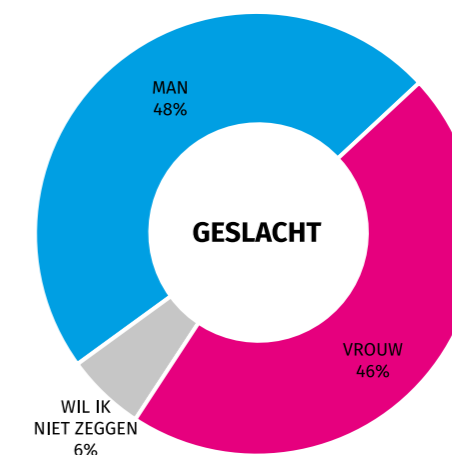
Het grootste deel van de respondenten is voornamelijk actief in gemeente Lelystad (33%) of gemeente Almere (31%). Dit betekent dat zij hier bijvoorbeeld wonen, werken of studeren. Daarna volgen gemeente Dronten en gemeente Noordoostpolder met beiden 15%. Een lager aandeel respondenten is actief in de kleinere gemeentes, waarbij het kleinste aandeel respondenten actief is in Urk (2%).

Figuur 1: Gemeentelijke spreiding van respondenten, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

3.2.2. Geslacht van respondenten

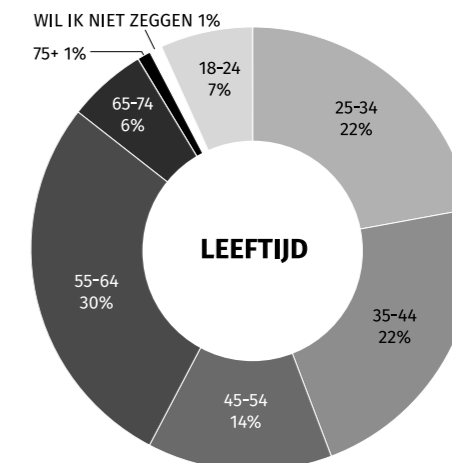
Het aandeel mannelijke en vrouwelijke respondenten is nagenoeg gelijk. 48 procent van de respondenten identificeert zichzelf als man. Het aandeel vrouwelijke deelnemers is 46%. Een kleine groep respondenten geeft aan niet te willen zeggen wat hun geslacht is (6%).

Figuur 2: Geslacht van respondenten, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

3.2.3. Leeftijdverdeling van respondenten

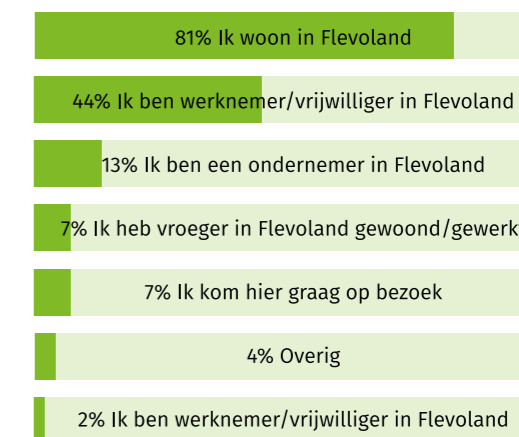
De meest vertegenwoordigde leeftijdsgroepen zijn 25-34 jaar (22%), 35-44 jaar (22%), en 55-64 jaar (30%). De jongste leeftijdsgroep, 18-24 jaar, en de oudste leeftijdsgroep, 75 en ouder, zijn het minst vertegenwoordigd (respectievelijk 7% en 1%).

Figuur 3: Leeftijdverdeling van respondenten, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

3.2.4. Betrokkenheid van respondenten in Flevoland

Respondenten kunnen op meerdere manieren betrokken zijn in Flevoland. Dit betekent dat zij hier bijvoorbeeld wonen, werken of studeren. Het geven van meerdere antwoorden was dus mogelijk. Het grootste deel van respondenten (81%) gaf aan in ieder geval in Flevoland te wonen. Ongeveer vier op de tien (44%) respondenten werkt in Flevoland en 13% is vrijwilliger of ondernemer in Flevoland. Een klein deel van de respondenten (7%) geeft aan hier graag op bezoek te komen. Ongeveer 7% van de respondenten is momenteel niet actief in Flevoland, maar heeft hier vroeger gewoond of gewerkt.

Figuur 4: Betrokkenheid van respondenten in Flevoland, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

4. De drie Perspectieven

In dit hoofdstuk worden de drie perspectieven 'Hub van Nederland', 'Verbonden Regio's' en 'Robuust Lokaal' kort toegelicht om context te bieden aan de gegeven antwoorden. In de perspectievenfase zijn

deze drie perspectieven besproken met Provinciale Staten op 25 juni 2025. Hieronder zijn eerst de panorama's per perspectief terug te vinden. Daarna worden deze toegelicht.

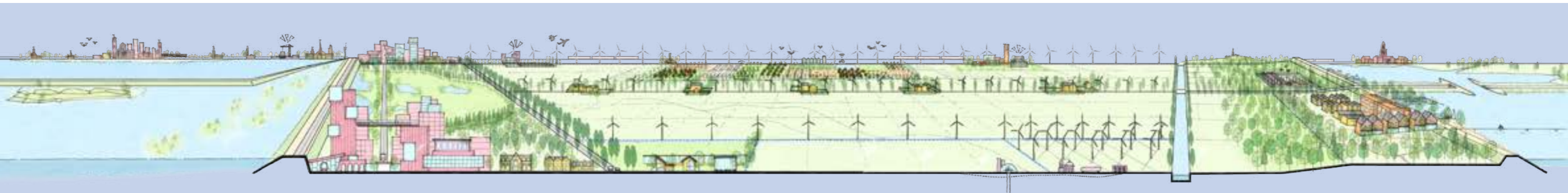
4.1 Hub van Nederland

Afbeelding 2: Panorama Hub van Nederland, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

4.2 Verbonden Regio's

Afbeelding 3: Panorama Verbonden Regio's, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

4.3 Robuust Lokaal

Afbeelding 4: Panorama Robuust Lokaal, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

4.1. Hub van Nederland

In dit perspectief blijven we ruimte bieden voor Nederlandse opgaven, met wel een eigen Flevolandse identiteit; niet alles kan meer in Flevoland. In dit perspectief ontwikkelt Flevoland zich als een provincie waarin ruimte is voor en wordt gegeven aan economische bedrijvigheid zoals de maak- en service-industrie. Er worden meer banen gecreëerd. Zo willen we de scheve pendel tegengaan. Daarnaast zetten we ons in voor een breder mobiliteitsnetwerk dat zowel verbindingen verbetert in de provincie als met de rest van Nederland en Europa. Er wordt vooral ingezet op het wegennet om dit te faciliteren. Lelystad Airport wordt volledig geopend, niet alleen voor vakantievluchten, maar ook voor logistieke bedrijvigheid. Ook de havens van Lelystad en Urk worden doorontwikkeld en uitgebreid om de toenemende bedrijvigheid en productie te faciliteren. Overige functies, zoals natuur en energie, zijn dienend aan deze ontwikkelingen. Er is aandacht voor de Flevolandse landbouw van de toekomst, met innovaties zoals verticale landbouw, kweekvlees en de eiwittransitie. Almere en Lelystad bouwen flink door en versterken zo hun rol binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In de Dorpenring, de natuur en de parkways wordt ingezet op wonen op erven.

4.2. Verbonden Regio's

Flevoland ontwikkelt zich door samen met zijn de omliggende regio's; MRA, MRU, EHPZ en MRZ. Vanuit Flevoland kijken wij naar het Daily Urban System en zien een sterke verbinding met omliggende regio's voor werk, recreatie, onderwijs, voedsel en tal van andere activiteiten. Voor de woningbouwopgave betekent dit dat alle gemeenten uitbreiden en dat woningbouwlocaties afgestemd zijn op economische hotspots en mobiliteitsverbindingen binnen Flevoland en richting de regio's. We versterken hierbij de verbindingen naar Amsterdam (IJmeerlijn), Utrecht (Stichtse Lijn), Harderwijk (fietsbrug), Zwolle (N50) en de Lelylijn naar het noorden. Bovendien kenmerkt elk dorp en stad zich door een eigen natuurlijke groene rand of randbos waardoor natuur en leefbaarheid worden versterkt. De Flevolandse economie en agrosector ontwikkelen zich door aan de hand van de 6 economische hotspots tot een kenniseconomie waarin de hightechindustrie, onderzoeksinstituten en experimenten centraal staan. Tenslotte wordt Flevoland klimaatadaptiever door verdere technologische ingrepen om blijvend te voorzien in waterveiligheid en beschikbaarheid.

4.3. Robuust Lokaal

Water en bodem bepalen steeds meer wat waar mogelijk is gezien de veranderende wereld van weersextremen. Door de unieke ligging van Flevoland kiezen we voor geen stedelijke en economische uitbreiding, waardoor kwalitatieve landbouwgrond behouden blijft en versterkt kan worden met groenblauwe dooradering voor de biodiversiteit en de waterhuishouding. Voor de woningbouwopgave betekent het dat Flevoland zich zoveel mogelijk inzet op inbreiding van stedelijk gebied om zo zoveel mogelijk ruimte te behouden voor het landelijk gebied en de natuur. Steden en dorpen worden uitgedaagd om zich te herontwikkelen om meer woningen toe te voegen in de reeds bestaande structuren. Op plaatsen waar bodemdaling in combinatie met drooglegging problematisch wordt, wordt samen gekeken naar

gewenste functiewijziging. Ook binnen mobiliteit ligt de focus op duurzame en collectieve mobiliteit. Dit betekent grote inzet op de uitbreidingen van het OV-netwerk, maar zo weinig mogelijk uitbreidingen van A- en N-wegen. De economie van Flevoland richt zich op landbouw met korte ketens en een versterking van de grondstoffeneconomie in combinatie met onze havens en vaarten.

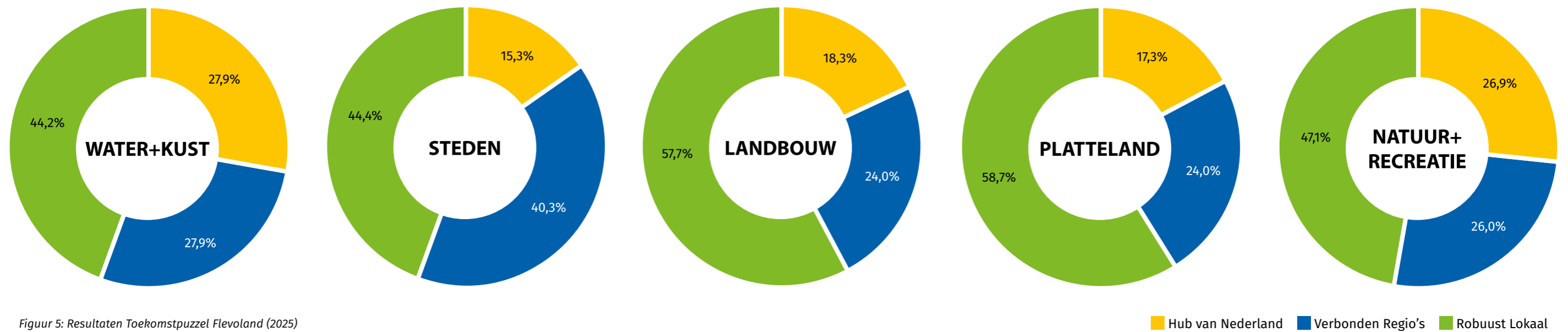

5. Conclusies

Dit hoofdstuk vat de belangrijkste inzichten uit de digitale participatie 'Toekomstpuzzel' samen. De input uit deze digitale participatie is geanalyseerd en samengebracht tot een overkoepelend beeld. Het aantal respondenten is lager dan het benodigde aantal om representatieve conclusies te trekken. Hoewel de digitale participatie waardevolle inzichten heeft opgeleverd, zijn deze niet geschikt om te generaliseren naar de provincie als geheel.

Hieronder zijn de voornaamste zorgen, wensen en aandachtspunten van respondenten voor de toekomst van Flevoland terug te lezen.

Hieronder zijn de resultaten van de Toekomstpuzzel te zien. Per thema is een cirkeldiagram te zien. Deze diagrammen tonen de verhoudingen tussen de stemmen voor de drie perspectieven. De diagrammen tellen altijd op tot 100%.

Figuur 5: Resultaten Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

5.1. Robuust lokaal meest gekozen

Eén van de belangrijkste bevindingen is dat op alle vijf de overkoepelende thema's het derde perspectief 'Robuust Lokaal' het meest gekozen is. Zo heeft op het thema 'platteland' ongeveer zes op de tien respondenten (58,7%) gekozen voor dit perspectief. Zij vinden dat Flevoland **klimaatbestendig** moet worden en dat er meer gedacht moet worden vanuit natuurlijke oplossingen. Dit betekent dat water en bodem steeds meer bepalen wat waar kan. Ze zijn positief over de **ruimte** die dit perspectief geeft aan de **landbouw** en de **natuur**. Het inzetten op groene vormen van energie vindt deze groep belangrijk.

Ook bij het thema 'steden' heeft het grootste aandeel respondenten gestemd op 'Robuust Lokaal' (43,3%). Respondenten geven aan voor de ontwikkeling van duurzame mobiliteitsontwikkelingen te zijn, zoals de **Lelylijn** en **IJmeerverbinding**. Ook vinden ze dat het stedelijk gebied van Flevoland niet verder moet uitbreiden, om het lokale karakter van Flevoland niet kwijt te raken. Tenslotte geven ze aan dat draagvlak

voor voorzieningen in sommige wijken laag is. Zowel inbreiding als het revitaliseren van huidige woonwijken kan ervoor zorgen dat de **voorzieningen** een impuls of stimulans krijgen.

5.2. Hub van Nederland weinig populair

Het is opvallend dat voor vier van de vijf thema's het perspectief 'Hub van Nederland' het minst populair is. In dit perspectief blijft Flevoland ruimte bieden voor landelijke opgaven. Daarnaast biedt dit perspectief veel ruimte voor economische ontwikkelingen, wat ten koste gaat van natuurontwikkeling en landbouwgrond. Bij bijvoorbeeld het thema 'water en kust' stemt 27,9% op dit perspectief. In de argumentatie van respondenten is te lezen dat zij zich

meer kunnen vinden in natuurlijke oplossingen om de **waterveiligheid** van Flevoland te borgen, zoals het creëren van groene eilanden in het water (perspectief 'Verbonden Regio's'). Ook zijn respondenten **trots op de agrarische sector** (thema 'landbouw'). Ze vinden dat we de landbouw(grond) moeten koesteren en beschermen. Daarom stemmen zij niet op perspectief 'Hub van Nederland', waarin landbouwgrond verloren gaat aan andere ontwikkelingen. Tegelijkertijd wordt er beargumenteerd dat we ervoor moeten zorgen dat de provincie toekomstbestendig wordt/blijft. Respondenten zijn van mening dat meer **natuurlijke structuren** in het landelijk gebied kunnen bijdragen aan deze toekomstbestendigheid.

5.3. Beperkte ruimte voor distributie en defensie

Voor het thema 'natuur en recreatie' is perspectief 'Verbonden Regio's' het minst gekozen (26%). Er wordt gestemd op andere perspectieven, omdat respondenten niet willen dat Flevoland gebruikt wordt als locatie waar bijvoorbeeld grote (logistieke) bedrijven en defensie gemakkelijk een plek krijgen. Daarnaast vinden zij dat natuur niet alleen toegankelijk moet zijn voor mensen om te recreëren, maar juist ook ruimte moet bieden voor het **versterken van biodiversiteit** en het welzijn van flora en fauna. Dit vinden zij onderbelicht in dit perspectief.

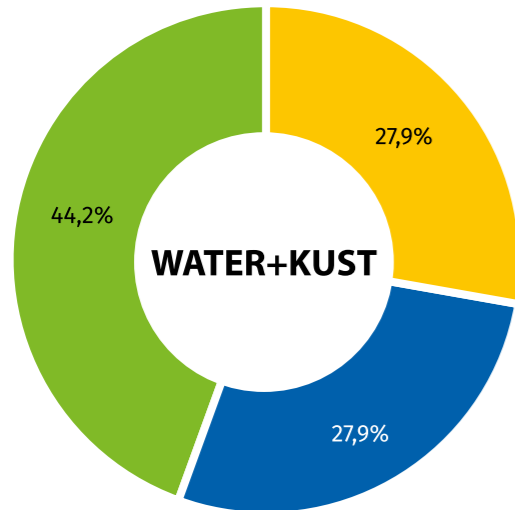

6. Resultaten per Thema

In dit hoofdstuk worden per overkoepelend thema de resultaten toegelicht. Waar mogelijk en relevant worden de resultaten ook uitgesplitst op basis van de achtergrondgegevens van deelnemers.

Zoals in de conclusies (hoofdstuk 5) te lezen is, is het perspectief 'Robuust Lokaal' bij alle thema's het meest gekozen. Perspectief 'Hub van Nederland' is bij vier thema's het minst vaak gekozen. Perspectief 'Hub van Nederland' is wel bovengemiddeld gekozen door ondernemers. Mogelijk omdat dit perspectief de meeste ruimte biedt aan economische ontwikkelingen. Het perspectief 'Verbonden Regio's' is bij één thema (natuur en recreatie) het minst gekozen.

Slechts een enkele keer kozen respondenten bij alle thema's voor hetzelfde perspectief. Zo gaf een respondent uit Almere aan dat zij bij alle thema's voor 'Verbonden Regio's' koos, omdat volgens haar Flevoland alleen gezien kan worden in verbinding met haar omgeving. Zij geeft mee dat zaken afgestemd moeten worden met de omgeving om te kijken hoe we uitdagingen samen kunnen aanpakken. Anderen kozen voornamelijk voor 'Robuust Lokaal'. Zij zijn van mening dat via dit perspectief Flevoland het meest bestendig is voor de toekomst. Een respondent uit Almere koos voornamelijk voor 'Hub van Nederland'. Deze respondent geeft aan dat dit perspectief ambitieus en ruimdenkend klinkt en dit spreekt aan. .

Figuur 6: Resultaten Water en Kust, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

6.1. Water en Kust

Bij het thema 'water en kust' heeft het grootste aandeel respondenten gekozen voor het perspectief 'Robuust Lokaal' (44,2%)(zie figuur 6). Hierna volgen perspectieven 'Verbonden Regio's' en 'Hub van Nederland' beiden met 27,9% van de stemmen. Opvallend is dat met name vrouwen op het perspectief 'Robuust Lokaal' stemden (52,2%). Het aandeel mannen dat op dit perspectief stemden ligt lager, ongeveer vier op de tien (38%).

Respondenten die kozen voor 'Robuust Lokaal' zijn positief over de invulling van waterveiligheid en kustontwikkeling. In dit perspectief wordt bijvoorbeeld een extra dijk aangelegd tussen Enkhuzen en Urk. Respondenten vinden dit een goed idee, omdat dit de zoetwatervoorraad kan vergroten.

'Bij de toekomstige inrichting van het Water en Kust gebied, is het van groot belang om expliciet rekening te houden met de beschikbaarheid van zoetwater.'

MAN, WERKNEMER IN FLEVOLAND, 25-34 JAAR.

Op deze manier blijft er genoeg water om de polders en andere gebieden rondom het IJsselmeergebied van drinkwater te voorzien.

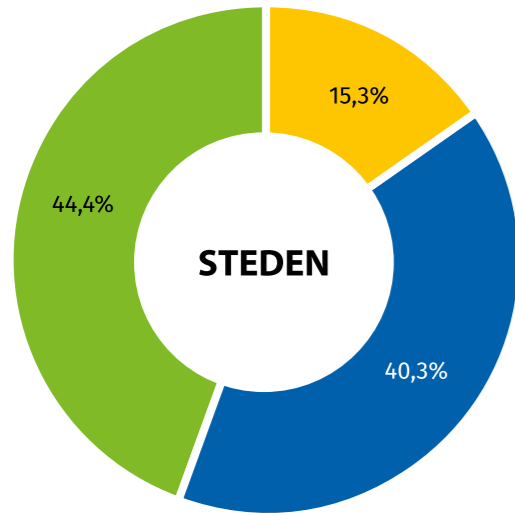
Respondenten die kozen voor 'Verbonden Regio's' zien mogelijkheden in de combinatie tussen het versterken van de biodiversiteit en leefbaarheid van de regio en de groei van de economische maritieme sector van dit perspectief.

'Het lijkt mij een goed idee om kleine groene eilandjes aan te leggen, meer ruimte voor biodiversiteit, maar helpt ook met overtollig water.'

MAN, VROEGER IN FLEVOLAND GEWOOND/GEWERKT, 25-34 JAAR

Ongeveer één op de vier stemde voor perspectief 'Hub van Nederland'. Het spreekt respondenten aan dat we met dit perspectief ruimte kunnen bieden aan wonen en recreëren aan de kust voor zowel Flevolandse als recreanten van buiten de provincie. Hierdoor zou ook de toeristische sector in Flevoland kunnen groeien. Ze vinden wel dat het duidelijk moet zijn waar wat zou mogen en kunnen.

Figuur 7: Resultaten Steden, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

6.2. Steden

Bij het thema 'steden' heeft ook de grootste groep respondenten (43,3%) gekozen voor het perspectief 'Robuust Lokaal' (zie figuur 7). Perspectief 'Verbonden Regio's' volgt op de voet met ongeveer één op de vier stemmen (40,4%). 'Hub van Nederland' is door een kleine groep respondenten gekozen (16,3%).

Opvallend zijn de verschillende uitgangspunten tussen de diverse gemeentes in Flevoland. Respondenten die actief zijn in gemeente Noordoostpolder kozen bijvoorbeeld bovengemiddeld voor 'Robuust Lokaal' (80%). Zij hechten waarde aan de lokale identiteit en kleinschaligheid van de woonomgeving. Respondenten die actief zijn in de gemeentes Almere en Dronten stemmen bovengemiddeld voor 'Verbonden Regio's' (respectievelijk 50% en 46,7%). Deze respondenten benadrukken de noodzaak van goede verbindingen en relaties met andere gemeentes en provincies voor werk en onderwijs. Dit wordt ook beaamd door jongere volwassenen. Respondenten tussen de 18 en 34 jaar kiezen bovengemiddeld voor 'Verbonden Regio's' (gem. 52,45%), terwijl 55+ vaker kiezen voor 'Robuust Lokaal' (gem. 51%).

Het perspectief 'Robuust Lokaal' is het vaakst gekozen. In dit perspectief breidt het stedelijk gebied niet verder uit. Dit spreekt de respondenten aan. Respondenten geven aan dat ze niet willen dat Flevoland voller wordt gebouwd en het landelijk gebied krimpt, zodat het Flevolandse karakter beschermd wordt. Bovendien kan Flevoland, door in te zetten op inbreiding, ook meer hoogbouw realiseren, waardoor we het woonaanbod verbreden. Respondenten realiseren zich wel dat door inbreiding de voorzieningen en het groen in de stad mogelijk afneemt. Dit vinden ze wel zorgelijk. Respondenten zijn positief over de duurzame mobiliteitsontwikkelingen die dit perspectief biedt:

'Ik vind het op alle gebieden heel belangrijk dat Flevoland een schone en groene provincie blijft met veel natuur en ruimte, waar ook meer aandacht wordt gevestigd op "schoon vervoer", zoals het ov met de Hanzelijn en in de toekomst hopelijk ook de Lelylijn.'

VRUW, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 35-44 JAAR

Respondenten die kozen voor 'Verbonden Regio's', zijn vooral positief over de ontwikkeling van Flevoland naar kenniseconomie waarin de hightechindustrie, onderzoeksinstituten en experimenten centraal staan. Een universiteit in Flevoland zou bijvoorbeeld meer hoger opgeleiden naar de provincie kunnen trekken. Dit biedt goede perspectieven voor de jongeren in Flevoland:

'Het is voor jeugd belangrijk dat er mogelijkheden zijn voor opleidingen in banen die in de toekomst een grotere rol gaan spelen.'

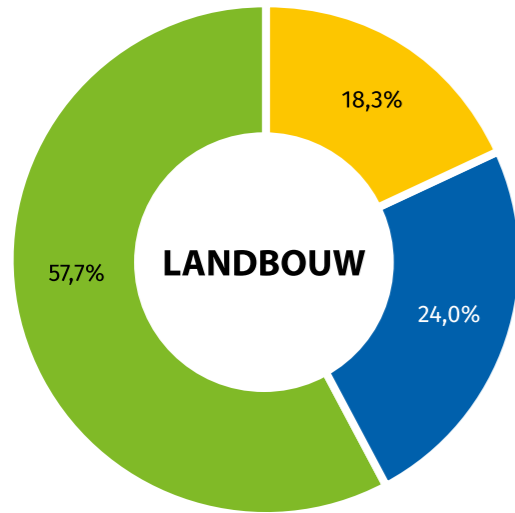
MAN, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 18-24 JAAR

Het stedelijk gebied uitbreiden is volgens deze respondenten noodzakelijk. Ze zien ook voordelen in het revitaliseren van het huidige woningaanbod,

maar met alleen inbreiden is volgens hen het aantal benodigde woningen niet haalbaar. Belangrijk hierbij is dat het voorzieningenniveau meegroeit. Ook uitbreidingen van zowel het wegennet als het OV-netwerk spreken deze respondenten aan. Voornamelijk bij de grote stedelijke uitbreidingen die in dit perspectief zitten, zoals Almere Pampus, is een goede ontsluiting noodzakelijk volgens hen.

Respondenten die stemden op 'Hub van Nederland' geven aan dat Flevoland centraal in Nederland ligt. Daarom is dit een logische locatie voor het ruimte bieden aan wonen en bedrijvigheid. Dit creëert ook meer werkgelegenheid in Flevoland. Ook zien zij voordelen voor Flevoland in het sterker verbinden van Almere aan Amsterdam.

Figuur 8: Resultaten Landbouw,, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

6.3. Landbouw

Figuur 8 toont dat bij het thema 'landbouw' het perspectief 'Robuust Lokaal' het meest gekozen is (57,7%). Eén op de vier respondenten heeft gekozen voor perspectief 'Verbonden

Regio's' (24%). Perspectief 'Hub van Nederland' is het minst gekozen met 18,3%. Er zijn geen significant verschillen in keuzes tussen de diverse demografische groepen. De resultaten van dit thema worden dus breed gedragen door de respondenten.

Het grootste aandeel respondenten koos voor 'Robuust Lokaal'. De agrarische sector is volgens hen één van de belangrijkste pijlers van de provincie en daarom moet de landbouwgrond beschermd worden. Ook het boeren voor de lokale markt en de grondstoffeneconomie spreken hen aan. Dit maakt het eerlijker voor boer en klant. Tegelijkertijd geeft een respondent aan dat we ervoor moeten zorgen dat de provincie ook toekomstbestendig wordt/ blijft. Natuurlijke structuren in het landelijk gebied zijn hierbij belangrijk:

'De agrarische sector is belangrijk. Tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat de provincie toekomstbestendig wordt/blijft. Dit betekent dat we moeten nadenken hoe we met de landbouw in de toekomst omgaan. Hoe maken we dit duurzamer? Welke locaties zijn geschikt? Hoe kunnen natuurlijke structuren hieraan bijdragen?'

VROUW, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 25-34 JAAR

Respondenten die kozen voor perspectief 'Verbonden Regio's' zijn positief over de agro-innovatieve ontwikkelingen die dit perspectief bieden. Vernieuwing moet volgens respondenten gestimuleerd worden:

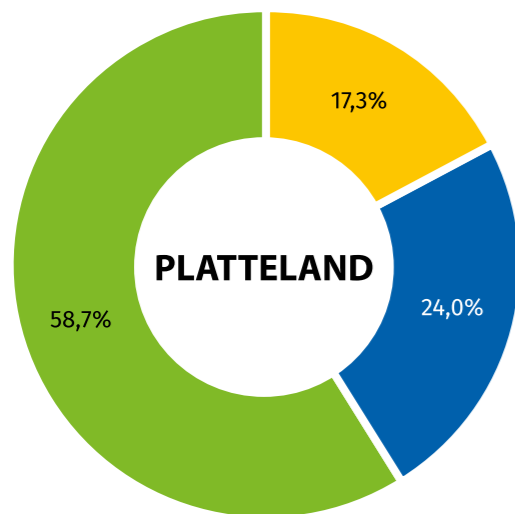
'Vernieuwing moet gestimuleerd worden. De wereld verandert, ook de traditionele landbouw zal moeten veranderen om te blijven passen in de moderne wereld. Maar laten we er geen industriële landbouw van maken.'

MAN, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 35-44 JAAR

Door technologische innovaties kan het verdienmodel hoger worden. Ook kunnen innovaties het gebruik van gewasbescherming reduceren.

Een kleine groep respondenten koos voor perspectief 'Hub van Nederland'. Deze respondenten zijn positief over het toestaan van wonen in het landelijk gebied. Ook zijn deze respondenten voor moderne landbouw ontwikkelingen waarin we een voorlopers positie kunnen innemen in Nederland.

Figuur 9: Resultaten Platteland, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

6.4. Platteland

Bij het thema 'platteland' heeft zes op de tien respondenten (58,7%) gekozen voor perspectief 'Robuust Lokaal' (zie figuur 9). Respondenten die actief zijn in gemeente Noordoostpolder hebben bovengemiddeld gestemd op dit perspectief (73,3%). Deze respondenten spreken het kleinschalige aspect en de verwevenheid tussen stad en land in dit perspectief aan. Dit is tevens het thema waar met de meeste overtuiging is gekozen voor dit perspectief en waar de respondenten het dus het meest met elkaar eens zijn. Perspectieven 'Verbonden Regio's' volgt met ongeveer één op de vier stemmen (24%). 'Hub van Nederland' is wederom het minst vaak gekozen met 17,3%.

De meerderheid van de respondenten koos voor perspectief 'Robuust Lokaal'. Veel respondenten uiten hun zorgen over de bodemdaling en waterproblematiek in Flevoland. Zij achten het van belang dat de provincie vanuit een 'water en bodem sturend' principe gaat werken om de toekomst van Flevoland te garanderen:

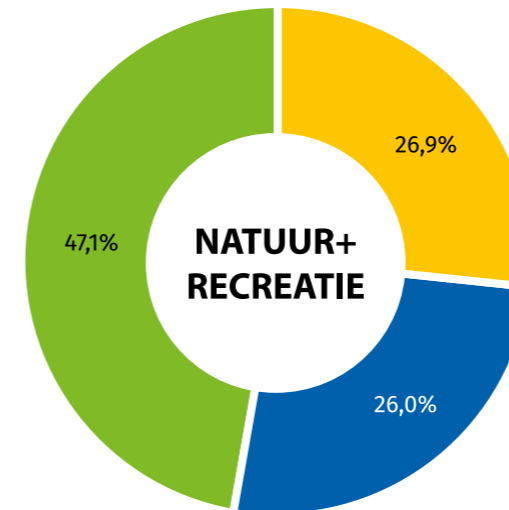

'Op lange termijn is het de vraag of technische ingrepen voldoende zijn om ons huidige manier van leven in een gebied te kunnen blijven garanderen op een duurzame manier. Om toekomstige Flevoland ook te laten genieten van alles wat Flevoland te bieden heeft is het noodzakelijk om te kijken wat er mogelijk is aan de hand van het water- en bodemsysteem.'

MAN, WERKNEMER/VRIJWILLIGER IN FLEVOLAND, 25-34 JAAR

Respondenten zijn positief over het perspectief 'Robuust Lokaal' dat ruimte biedt voor de economische ontwikkelingen en duurzame energie in Flevoland. Om klimaatbestendig te zijn, is het belangrijk om in te zetten op duurzame energieopwekking. Ook het gebruik van de vaarten voor het versterken van een circulaire economie in Flevoland, vinden ze een goed initiatief. Zo kan het platteland goed benut worden, maar ook in balans blijven met natuur.

'Verbonden Regio's' en 'Hub van Nederland' hebben een gedeelde tweede plaats. In 'Verbonden Regio's' spreken nieuwe energievormen en slim omgaan met de veranderingen in waterpeil de respondenten aan. Respondenten die kozen voor 'Hub van Nederland' zijn positief over grootschalige energieprojecten in het landelijk gebied om aan de regionale energiebehoeftes te voldoen.

Figuur 10: Resultaten Natuur en Recreatie, Toekomstpuzzel Flevoland (2025)

6.5. Natuur en Recreatie

Het perspectief 'Robuust Lokaal' is het meest gekozen bij het thema 'natuur en recreatie' (47,1%). Vooral respondenten tot 44 jaar stemden op dit perspectief (gem. 54,3%). Zij zijn positief over de ruimte die aan natuur en biodiversiteit wordt geboden in dit perspectief. Perspectieven 'Hub van Nederland' en 'Verbonden Regio's' volgen, zoals in figuur 10 terug te zien, beiden met respectievelijk 26,9% en 26% van de stemmen. Ongeveer de helft van de respondenten koos voor 'Robuust Lokaal'. Het versterken en uitbreiden van de natuur, waarbij Flevoland een plek wordt waar mens en dier gezamenlijk en in harmonie kunnen leven, is voor hen belangrijk.

'Om de biodiversiteit van de polder te verbeteren denk ik dat het belangrijk is dat er ingezet op vergroening en een robuuste groenstructuur. Daarnaast kan dit mensen ook motiveren om naar buiten te gaan en de groene gebieden te gebruiken voor recreatie.'

VROUW, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 18-24 JAAR

Ook zijn een aantal respondenten kritisch op het openen van Lelystad Airport. Respondenten zijn zich ervan bewust dat militaire vluchten onvermijdelijk zijn, maar willen daar geen vakantievluchten bovenop. Ze maken zich zorgen over de uitstoot van het vliegverkeer en dat het de rust voor inwoners en de natuur verstoort. Respondenten zijn in dit perspectief wel positief over hoe een kazerne ingebed wordt in de natuur. Ze geven wel mee dat er extra ingezet moet worden op het wegennet en de woningvoorraad om de vraag van defensie te faciliteren.

Respondenten die hebben gekozen voor 'Verbonden Regio's' of 'Hub van Nederland' vinden dat de provincie meer recreatie moet faciliteren in Flevoland. Zowel in natuurgebieden, als door grote attracties en evenementen:

'Ook ben ik voor meer recreatie in Flevoland. Zowel voor toerisme, als voor ontspanning en rust van Flevoland.'

MAN, WOONACHTIG IN FLEVOLAND, 25-34 JAAR

7. Evaluatie

7.1. Digitale participatie

Voor dit participatietraject is gekozen voor digitale participatie. In eerste instantie aangevuld met andere participatiemethoden, maar vanwege het aanscherpen van de deadlines is dit achterwege gelaten.

Digitale participatie is een laagdrempelige manier voor participatie, vraagt weinig tijd van de deelnemers en is voor veel mensen toegankelijk. Er is een speciale Wordpress website gebouwd die ontsloten werd via het participatieplatform van de provincie: www.denkmee.flevoland.nl.

Het participatietraject was gericht om input op te halen om het beleid, de nieuwe omgevingsvisie, te kunnen schrijven. Deze fase in het participatietraject was specifiek gericht om reflectie te krijgen op de drie perspectieven. Daarnaast is gekozen voor een digitale vorm van participatie om zo een inclusievere en representatievere groep van de samenleving te betrekken bij de verdere ontwikkeling van de omgevingsvisie.

Beide hoofddoelen zijn bereikt. We hebben van de respondenten op basis van vijf integrale thema's reflectie gekregen op de drie perspectieven. Ook konden respondenten toelichtingen geven. Hiermee kon geduid worden waarom respondenten voor perspectieven hebben gekozen. Hierdoor werd duidelijk welke voorkeuren, zorgen, wensen en aandachtspunten respondenten hadden.

Daarnaast is een inclusievere en representatievere groep respondenten betrokken bij deze fase van de participatie. Uit de evaluatie van de eerste

participatiefase is gebleken dat de deelnemers van het participatietraject tot dan toe tot een vrij homogene groep behoorden. Vooral hoogopgeleide inwoners van middelbare en oudere leeftijd namen deel. Daarom zijn toen jongeren en studenten nog expliciet bevestigd. Desondanks viel er hierdoor een gat in de leeftijdscategorie 25-55 jaar. In deze digitale participatie is juist deze leeftijdscategorie het meest vertegenwoordigd. Bovendien is ook in hoofdstuk 3 'Respondenten' te zien dat de gemeentelijke spreiding en geslachtsverdeling van respondenten overwegend overeenkomt met de werkelijkheid.

Uit rapporten en analyses van de communicatiecampagne komt naar voren dat de campagne goed gefunctioneerd heeft. Veel mensen hebben geklikt op de link naar de digitale participatie. Het aantal mensen dat daadwerkelijk meegedaan heeft is 105. Hoewel de digitale participatie waardevolle inzichten heeft opgeleverd, zijn deze niet geschikt om te generaliseren naar de provincie als geheel. Dit lage aantal kan meerdere oorzaken hebben. Ten eerste was de website een pilot. Dit betekent dat het de eerste keer was dat de provincie werkte met deze vorm van (digitale) participatie. Wellicht heeft deze vorm nog optimalisering en verbeteringen om de ervaring van respondenten te vergemakkelijken en verbeteren. Daarnaast was de website in eerste instantie bedoeld voor op de desktop. Dat betekent dat de website niet optimaal toegankelijk was via mobiele telefoon. Ruim zestig procent bezocht de website via de mobiele telefoon. Mensen moesten scrollen om de complete puzzel te zien. Respondenten gaven aan ter evaluatie dat dit niet altijd duidelijk was. Mogelijk is daardoor de puzzel regelmatig niet voltooid.

7.2. Aanbevelingen

In toekomstige participatietrajecten is het advies om tijdig te starten met de voorbereidingen en het liefst ook de doelgroep zelf te betrekken bij het ontwerp van het participatietraject. Op deze manier kunnen we de gebruiksvriendelijkheid en – begrijpelijkheid optimaliseren voor deelnemers. Daarnaast vraagt het inzetten van nieuwe digitale middelen tijd om alles goed te kunnen testen. Tot slot geeft een mix van digitale participatie gecombineerd met andere participatiemethoden in de praktijk de beste respons.

Colofon

Dit Participatieverslag Toekomstpuzzel Omgevingsvisie is onderdeel van het traject voor de nieuwe Omgevingsvisie Flevoland, Blik op de toekomst van de Provincie Flevoland.

Oktober 2025